

**INTERNÁ SMERNICA
UPRAVUJÚCA POSTUP ŠKOLY K PREVENCIÍ A
RIEŠENIU ŠIKANOVANIA DETÍ A ŽIAKOV V
ŠKOLÁCH A ŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH**

Základná škola, Trebišovská 10, Košice

	Vypracovala	Schválil
Meno a priezvisko	Ing. Denisa Kassayová	Mgr. Peter Fábry
Funkcia	Koordinátor prevencie	riaditeľ školy
Organizačná jednotka	pedagogický zamestnanec	vedenie školy
Dátum	31. 08. 2021	31. 08. 2021
Podpis		

OBSAH:

Čl. 1 Úvodné ustanovenia

Čl. 2 Vymedzenie základných pojmov

Čl. 3 Prevencia a účastníci prevencie šikanovania

Čl. 4 Metódy a postup riešenia šikanovania

Čl. 5 Opatrenia na riešenie šikanovania

Čl. 6 Záverečné ustanovenia

Príloha 1 – Záznamový formulár pri výskyte agresívneho správania a šikanovania

Základným princípom našej školy je:

„ Sme škola, kde sa šikanovanie netoleruje v žiadnych podobách!“

Čl. 1

Úvodné ustanovenia

1. Interná smernica k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach sa vydáva za účelom prevencie a riešenia šikanovania, násilia a prevencie rizikového správania žiakov.
2. Táto interná smernica vychádza zo smernice č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach, ktorú vydalo MŠVVaŠ SR, ktorá nadobudla účinnosť 1. septembra 2018.
3. Smernica sa vzťahuje na činnosť:
 - a) školy,
 - b) školského klubu detí,
 - c) školského zariadenia stravovania.

Čl. 2

Vymedzenie základných pojmov

1. Pre účely tejto smernice sa definujú nasledovné pojmy:
 - a) **Šikanovanie:** Správanie žiaka, ktorého úmyslom je ublíženie, ohrozenie alebo zastrašovanie iného žiaka alebo úmyselný, spravidla opakovaný útok voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu účinne brániť. Podstatou šikanovania je najmä úmysel ublížiť fyzicky alebo psychicky druhému, agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov, prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou.
 - b) **Prejavy šikanovania v školskom prostredí:**
 - Vpriamej forme, najmä fyzickými útokmi (strkanie, facky, kopance, bitie, navádzanie na bitku, vyhrážanie sa nožom, palicou, škrtenie, ťahanie za vlasy, pichanie kružidlom či ceruzkou), urážaním, posmievaním, nevhodným vtípkovaním, nadávkami, posmechom, zosmiešnením, príkazmi agresora vykonať určitú vec proti vôli obeť, odcudzením vecí (trhanie, ničenie pomôcok alebo oblečenia, skrývanie vecí, počarbanie zošita, učebnice, úloh), vyhrážaním, zastrašovaním, vydieraním, zneužitím osobných údajov, fotografií, šírením nepravdivých informácií alebo kyberšikanovaním; psychické manipulovanie a týranie: zadávanie nezmyselných príkazov, nútenie k posluhovaniu a k noseniu rôznych vecí – desiata, cigarety, peniaze a iné.
 - V nepriamej forme, najmä prehliadaním, ignorovaním, zámerným vyčleňovaním z kolektívu alebo nedobrovoľným vystavovaním agresívnym situáciám.

- c) **Kyberšikanovanie:** Zneužitie informačno-komunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrasovanie, pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania. Znaký kyberšikanovania:
- sociálna prevaha alebo psychická prevaha agresora, nie je nutná fyzická prevaha,
 - agresor vystupuje často anonymne,
 - útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť,
 - agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú,
 - útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
 - útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
 - agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,
 - útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
 - obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť,
 - obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
 - zverejnené informácie, fotografie a audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročne odstrániť z internetu.
2. Z hľadiska **priestupkového zákona** môže šikanovanie napĺňať skutkovú podstatu **priestupkov**(proti občianskemu spolunažívaniu, proti majetku).
 3. Z hľadiska **trestného zákona** môže šikanovanie naplniť skutkovú podstatu **trestného činu** (prečin alebo zločin – ohováranie, nebezpečné vyhrážanie, ublíženie na zdraví, obmedzovanie osobnej slobody, nátlak, vydieranie, lúpež, krádež, poškodzovanie cudzej veci, neoprávnené užívanie cudzej veci).
 4. **Páchatel'om trestného činu** je ten, kto **trestný čin spáchal sám**. Za spolupáchatel'stvo trestného činu sa považuje, ak bol trestný čin spáchaný spoločným konaním dvoch, alebo viacerých osôb.
 5. **Trestne zodpovedný** je ten, kto v čase spáchania činu **dovršil 14. rok veku**.

Čl. 3

Prevenia a účastníci prevencie šikanovania

1. Účastníci prevencie šikanovania:
 - a) Vedenie školy - (riaditeľ školy, zástupkyne riaditeľa školy, vedúca ŠKD) – dohliada na realizáciu stratégie proti šikanovaniu.
 - b) Koordinátorka prevencie látkových a nelátkových závislostí a iných patologických javov- koordinuje preventívne pôsobenie, eviduje potencionálnych agresorov a obeť, spolupracuje s výchovnou poradkyňou, s triednymi učiteľmi a ďalšími pedagogickými zamestnancami školy a CPPP a P.
 - c) Výchovná poradkyňa - pomáha zmierňovať možné príčiny agresie, sprostredkúva kontakty s poradenskými inštitúciami.
 - d) Školský psychológ - pomáha zmierňovať možné príčiny agresie, sprostredkúva kontakty s poradenskými inštitúciami.

- e) Triedny učiteľ - buduje triedny kolektív na báze vzájomnej dôvery medzi ním, žiakmi a rodičmi.
- f) Ostatní pedagogickí zamestnanci – aktívne sa podieľajú na nesúhlasnom postoji voči prejaviu šikanovania.
- g) Vychovávateľky ŠKD – sledujú správanie detí v čase po vyučovaní a spolupracuje s rodičmi.
- h) Vedúca záujmového útvaru – sleduje správanie detí počas mimoškolskej činnosti a spolupracuje s rodičmi.
- i) Žiaci – sledujú správanie v rámci triednych kolektívov a sú oboznámení so spôsobmi boja proti šikanovaniu.
- j) Rodičia – sledujú správanie svojich detí a spolupracujú s triednou učiteľkou, sú oboznámení so spôsobmi boja proti šikanovaniu.
- k) Všetci zainteresovaní – spolupracujú s poradnými organmi – Policajný zbor SR, CPPP a pod.

2. V rámci účinnej prevencie šikanovania škola:

- a) Vytvára priaznivú klímu v triedach.
- b) Zabezpečuje úzku spoluprácu medzi žiakmi, zamestnancami školy a zákonnými zástupcami, jasne vymedzuje možnosť oznamovať aj zárodoky šikanovania (pri zachovaní dôvernosti oznámení).
- c) Školským poriadkom určuje pravidlá správania žiakov, vrátane sankcií za ich porušovanie, vedie písomnú dokumentáciu o riešení konkrétnych prípadov šikanovania alebo podozrenia zo šikanovania.
- d) Realizuje osobnostný a sociálny rozvoj, rozvoj sociálnych komunikatívnych zručností – komunikácia so žiakmi, medzi žiakmi a pedagogickými zamestnancami, spôsob vyjadrovania, oslovovania.
- e) Zapája zákonných zástupcov do diania v škole, informuje ich o dianí v škole.
- f) V súlade s pracovným poriadkom zaisťuje dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení, v čase záujmovej a mimoškolskej činnosti, najmä v priestoroch, kde by mohlo dôjsť k šikanovaniu.
- g) Pre pedagogických zamestnancov a zákonných zástupcov organizuje semináre s odborníkmi zaoberajúcimi sa danou problematikou.
- h) Informuje verejnosť o tom, čo robiť v prípade, keď sa dozvie o šikanovaní (poskytnutie kontaktov na inštitúcie, ktoré sa šikanovaním zaoberajú).
- i) Zabezpečuje vzdelávanie triednych učiteľov, koordinátorov prevencie a výchovných poradcov v oblasti prevencie šikanovania, vrátane kyberšikanovania, prostredníctvom zvyšovania digitálnej gramotnosti pedagogických pracovníkov.
- j) Pri riešení problémov so šikanovaním úzko spolupracuje s odborníkmi príslušného pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a ďalšími centrami výchovnej a psychologickéj prevencie.
- k) Stanovuje oznamovaciu povinnosť pedagogickým i nepedagogickým zamestnancom okamžite upozorniť na problémy správania žiakov i podozrenie zo šikanovania vedenie školy, ktoré bez meškania problém rieši a každej obeti poskytne okamžitú pomoc.

Čl. 4

Metódy a postup riešenia šikanovania

V prípade, že sa počas školského vyučovania a na školských akciách zistí prípad šikanovania, je každý pedagogický i nepedagogický zamestnanec povinný postupovať:

1. Zamestnanec, ktorý zistí šikanovanie, informuje o tejto skutočnosti:
 - a) triedneho učiteľa agresora,
 - b) triedneho učiteľa obete,
 - c) výchovného poradcu,
 - d) koordinátora prevencie školy,
 - e) člena vedenia školy.
2. Triedni učitelia vykonajú individuálne pohovory s:
 - a) potencionálnymi svedkami,
 - b) potencionálnou obeťou,
 - c) potencionálnym agresorom,
 - d) zamestnancom školy, ktorý skutočnosť oznámil,
 - e) koordinátorom prevencie,
 - f) výchovnou poradkyňou (pri zachovaní dôvernosti).
3. O danom pohovore sa vyhotoví písomný zápis, ktorý odovzdajú na archiváciu výchovnému poradcovi. V zápise popíšu skutočnosť, vyjadrenia agresora i obete a navrhnú opatrenia na riešenie.
4. Triedni učitelia agresora a obete v spolupráci s výchovným poradcom si pozvú na pohovor zákonných zástupcov týchto žiakov. Aj o tomto stretnutí spíšu zápis. K pohovoru prizvú aj člena vedenia školy a koordinátora prevencie.
5. Po písomnom uzavretí celého prípadu, zvážení návrhov na opatrenia, vyjadrení agresora a obete, zákonných zástupcov žiakov, následne riaditeľ školy rozhodne o ďalšom postupe v súlade so školským poriadkom školy, pracovným poriadkom školy. Riaditeľ školy vyvodí dôsledky (tresty) pre agresora podľa miery previnenia (napomenutie triednym učiteľom, pokarhanie triednym učiteľom, pokarhanie riaditeľom školy, preradenie do inej triedy či do výchovného zariadenia, oznámenie na polícii).
6. Triedny učiteľ oboznámi žiakov triedy o dôsledkoch, potrestaní vinníkov.
7. Triedny učiteľ v spolupráci s koordinátorom prevencie zabezpečí liečenie triedy, napr. za pomoci školského psychológa, za pomoci CPPP a P, diagnostického centra.
8. Nakoľko šikanovanie je závažným negatívnym spoločenským javom, celý prípad vyšetrenia šikanovania sa bude realizovať pri zachovaní dôvernosti až do vyriešenia daného prípadu.
9. V prípade, že tento negatívny jav zistí žiak školy, je povinný okamžite o tejto skutočnosti informovať svojho triedneho učiteľa, výchovného poradcu a v ich neprítomnosti člena vedenia školy.

Čl. 5

Opatrenia na riešenie šikanovania

1. Pre obeť:

- a) Odporúčanie zákonným zástupcom obetí vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť.
 - b) Zorganizovanie skupinového intervenčného programu v spolupráci s centrom výchovného a psychologického poradenstva.
2. Pre agresorov:
- a) Odporúčanie zákonným zástupcom agresorov vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť centra.
 - b) Uloženie výchovného opatrenia – napomenutie a pokarhanie triednym učiteľom, pokarhanie riaditeľom školy, zníženie známky zo správania.
 - c) Preloženie žiaka do inej triedy (ak to podmienky školy dovoľujú).
 - d) V mimoriadnych prípadoch:
 - odporúčenie rodičom umiestniť žiaka na dobrovoľný diagnostický pobyt do príslušného diagnostického centra alebo liečebno-výchovného sanatória,
 - oznámenie príslušnému ÚPSVaR – odbor sociálnoprávnej ochrany detí za účelom využitia nutných výchovných opatrení v prospech maloletých v zmysle zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
 - oznámenie príslušnému útvaru Policajného zboru SR, ak došlo k závažnejšiemu prípadu šikanovania, pri ktorom je podozrenie, že bol spáchaný trestný čin.

Čl. 6

Záverečné ustanovenia

1. Táto interná smernica nadobúda platnosť od 01. 09. 2021 na dobu neurčitú a je záväzná pre všetkých pedagogických, nepedagogických a odborných zamestnancov školy.
2. S touto smernicou musia byť oboznámení všetci pedagogickí, nepedagogickí a odborní zamestnanci školy.
3. Za aktuálnosť interného predpisu zodpovedá riaditeľ školy. V prípade potreby je povinný zabezpečiť jeho aktualizáciu.
4. Za dodržiavanie internej smernice je zodpovedný riaditeľ školy a všetci vedúci zamestnanci školy.
5. Interná smernica k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach je vyhotovená v dvoch rovnopisoch, ktoré sú k nahliadnutiu:
 - a) pre pedagogických a odborných zamestnancov v zborovni školy,
 - b) pre nepedagogických zamestnancov a potreby zriaďovateľa a kontrolných orgánov u riaditeľa školy.

V Košiciach 31. 08. 2021

Mgr. Peter Fábry
riaditeľ školy

Príloha 1

Záznamový formulár pri výskyte agresívneho správania a šikanovania

Deň: **Čas:**

Útočník:

Obet':

Svedkovia:

Kde prišlo ku konfliktu:

Kedy prišlo ku konfliktu:

Prečo k nemu prišlo /zámienka/:

Ako sa konflikt prejavil:

Ako sa konflikt riešil:

Dátum zápisu:

Mená a podpisy zúčastnených